

**K NC QARABA MÜHARİB S ND ÖZB KİSTAN
RESPUBLİKASININ MÖVQEY (INTERNET PORTALLARINA N Z R N)**

Tahmina İliyeva

0009-0001-2520-4371, Tarix üzrə fəlsəfə doktoru
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Quba filialının
Tarix, Pedaqogika və Sosial elmlər kafedrasının baş müəllimi.
tehmine.eliyeva@quba.adpu.edu.az

**OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN IN THE SECOND KARABAKH WAR
POSITION (RELATIVE TO INTERNET PORTALS)**

Tahmina Aliyeva

Summary

There were a number of states that supported Azerbaijan's rightful policy during the Second Karabakh War from November 27, 2020 to November 10, 2020. One of these states was in the Republic of Uzbekistan, which has close geographical proximity and common Turkish roots. From the first days of the war, Uzbekistan restored its territorial integrity and denounced Armenia's right of occupation.

Keywords: Azerbaijan, Uzbekistan, war, Karabakh, position, support

**K NC QARABA MÜHARİB S ND ÖZB KİSTAN RESPUBLİKASININ
MÖVQEY (INTERNET PORTALLARINA N Z R N)**

Tahmina İliyeva

Xülasə

27 sentyabr 2020-ci ildən 10 noyabr 2020-ci ilə qədər davam edən II Qaraba müharibəsi zamanı Azərbaycanın haqlı mövqeyini dəstəkləyən bir sıra dövlətlər olmuşdur. Bu dövlətlərdən birində coğrafi yaxınlıq və ortaq türk kökləri saxlayan Özbəkistan Respublikası olmuşdur. Özbəkistan Respublikası müharibənin ilk günlərindən Azərbaycanın razı bütövlüyünü dəstəkləmiş, Ermənistanın işğalçı mövqeyini pisləmişdir.

Açar sözlər: Azərbaycan, Özbəkistan, müharibə, Qaraba, mövqey, dəstək

Giriş. Dağlıq Qaraba regionu ilə bağlı münaqişə uzun müddətdir ki, Cənubi Qafqazda gərginlik və qeyri-sabitlik mənbəyi olub. Azərbaycan və Ermənistan arasında bu regionun suverenliyi ilə bağlı mübahisə son zamanlar Qaraba müharibəsi ilə nəticələnən çoxsaylı toqqumalar və silahlı münaqişələr nəticələnib. Yaxın qonşu və sadıq müttəfiq kimi Özbəkistan bütün bu münaqişə boyu Azərbaycanın mövqeyini dəstəkləməkdə qətiyyətli mövqə nümayiş etdirib.

Özbəkistan və Azərbaycan köklü tarixi, mədəni və strateji maraqlara malikdir. Sərhədlər boyu bu iki xalq coğrafi yaxınlıq və ortaq türk kökləri ilə möhkəmlənən sıxlaşmış qonşu qoruyub saxlamıdır. Hər iki ölkə 1990-cı illərin vətəndaş rəqabətindən Sovet İttifaqından müstəqillikləndikdən sonra, onlara öz inkişaf yollarını tutma imkan verdi. 1991-ci ildə SSRİ-nin dağılması nəticəsində yaranan müstəqillikləndən türk dövlətlərindən biri də Özbəkistan Respublikası idi. Azərbaycan 1991-ci ilin 18 oktyabrında, Özbəkistan isə 1 sentyabr tarixində öz müstəqilliyini elan etdi. Azərbaycan ilə Özbəkistan Respublikalarının tarixində kifayət qədər oxşar məqamlar vardır. (8. s.75) Bundan başqa 1988-1990-cı illərdə, Azərbaycanda Sumqayıt hadisəsi, Qanlı yanvar hadisəsi törətdikdən sonra Özbəkistanın Fərqan vilayətində məhsətli türklərin təqibləri və öz milli hüquqlarını tələb etmələri idi. Fərqan hadisəsi eyni zamanda respublika əhalisinin xüsusən də kənd sakinlərinin ağır iqtisadi durumunu nümayiş etdirirdi.

Hər iki ölkə arasında diplomatik əlaqələr müstəqillik bəyannaməsindən sonra müsbət yöndə davam etməsə də 1995-ci il 2 oktyabr tarixində nə qədər olmuşdur. 1996-cı ildə Özbəkistanda Azərbaycan

s firliyi, 1998-ci ild is Az rbaycanda Özb kiustan s firliyi f aliyy t ba lamıdır. Son ill r Az rbaycan Özb kistan Respublikalarının arasında diplomatik laq l r sür tli inki af etm kd dir. Erm nistan Respublikası il is Özb kistan Respublikası arasında diploatik laq yox s viyy sind dir. Hal-hazırda Erm nistanda Özb kistan s firliyi, Özb kistanda Erm nistan s firliyi f aliyy t göst rmir.

27 sentyabr 2020-ci ild 30 il dü m n i alı altında qalan torpaqlarımızın azad olunması m qş di il Erm nistana qar ı ba ladılan ks hücum m liyat tarix 44 günlük II Qaraba müharib si kimi dü dü. Bu müharib rzind Az rbaycanın haqlı mövqeyini müdafi ed n onlarla respublikalar olmu dur. H min respublikalardan birid Özb kistan Respublikasıdır.

Müharib nin ilk günl rind Özb kistanın Bakıdaki s firi B hram rafxanov Milli M clisin s dri Sahib Qafarova il görü d d st k ifade ed r k Özb kistan Respublikasının mövqeyini ifadə etmi dir. (9) Müharib dövürü Özb kistan Respublikasının m tbuatında m qal l r n r edilm i , müharib h qıq tli ri geni kütl y çatdırılmıdır.

“Crazylike” x b r portalında 31.10.2021-ci il tarixind Qaraba munaqi sinin qısa tarixin toxunulmu munaqi nin 25 il keçm sin baxmayaraq h l d davam etm si 2016-ci il aprel döyü l rind onlarla hidin olması haqqında m lumat ks olunmu dur. (2)

Özb kistanın “interpress.uz” portalı Az rbaycan Prezidenti lham liyevin Rusiya Federasiyasının müdafi naziri Sergey oyqunun ba çılıq etdiyi nümay nd hey tini q bul etm si haqqında m qal d rc edib.

Dövl timizin ba çısı deyib: “Erm nistan cn bi muzdlulardan f al istifad edirdi. Bizd çoxsaylı fotos n dl r v videos n dl r var, cn bi v t nda ların, o cüml d n Fransa, AB , Livan, Kanada, Gürcüstan v ba qa ölk l rin v t nda larının pasportları var. Bu v t nda ların bir qismi erm ni m n lidir, dig rl ri bel deyil. Lakin bu, m s l nin mahiyy tini d yi mir, ona gör ki, Erm nistan t r find cn bi muzdluların i tirak etm si, lb tt , yolverilm zdir”.

Sayt vur ulayır ki, Erm nistan t r fd n müharib d 100-d n artıq Suriya erm nisi döyü üb. Özb kistanın interpress.uz portalında Az rbaycanın Erm nistan t r find ni al olunmu razil rind t bii ehtiyatların talanması il ba lı m qal yerl dirilib. Nihçıxanın m lumatına gör , yazıda qeyd edilir ki, “Bu yaxınlarda ngilt r t dqiqtatçısı Harrold Keyn öz yazılarında v kitabında erm nil rin Da lıq Qaraba dakı qanunsuz f aliyy tind n b hs edib. O, bu m s l d Robert Köç ryanın, Serj Sarkisyanın v ba qalarının adını ç kib. Keyn yazır ki, Az rbaycanın i al edil n razil rind n çıxarılan qızılın Da lıq Qaraba dan da nması mara q do urur. Bel ki, deklarasiya edilm y n qızıl gizli yollarla Livana aparılır. Burada qiym tli metallar bazarına n zar t ed n erm nil r t r find n Livan qızılı kimi satılır”,-dey m qal d vur ulanır.(3)

Özb kistan-Az rbaycan Dostluq C miyy tinin icraçı direktoru, professor Erkin Nuriddinov Az rbaycan-Özb kistan dostlu undan danı mı , Az rbaycanın haqq i ind Özb kistanın daim Az rbaycanın yanında oldu unu bildirib. O, V t n müharib si ill rind Az rbaycan M d niyy t M rk zi il sıx t masda olaraq h r gün qarda ölk il maraqlandıqlarını, Özb kistanın tanınmı ictimaiyy t nümay nd l ri video müraci tli r ed r k Az rbaycanla h mr y olduqlarını bildirib... S rgid Ulu önd r Heyd r liyevin u aya s f ri, Az rbaycan Respublikasının Prezidentinin V t n müharib si ill rind Erm nistanın i alçı siyas tinin if ası, torpaqlarımızın azad edilm si il ba lı s sl ndirdiyi fikirl r, xalqımızın dü m n qar ı haqlı mübariz si, i al olunmu razil rimizd

h r v k ndl rimizin da ıdılması, m d ni v dini abid l rimizin m hv v t hqir edilm si, Erm ni i alçılarının torpaqlarımızdan qovulması v s. öz ksini tapmıdır. Daha sonra Az rbaycan M d niyy t M rk zind hidl rin ziz xatir sin quran oxunub v ehsan verilib. (6)

Az rbaycanın razi bütövlüyünün b rpsası i ind Az rbaycanı d st kl diyin gör ayrıca t kkürünü bildir n Prezident lham liyev deyib: “Az rbaycan xalqı n a ır dövrd özb k xalqının qarda lıq d st yini hiss edirdi v m n Az rbaycan Prezidenti kimi qarda ım övk t Miromonoviçin qarda lıq d st yini h mi hiss edirdim. Bu, bizim üçün çox qiym tlidir, bunlar bizim münasib tli rimizin tarixind unudulmaz hadis l rdir”. (7)

2022-ci ild qalampir.uz saytında II Qaraba müharib si haqqında m qal d rc olunmu Qaraba ın z li sahibl ri müharib ni alovlandıran hadis l rin tarixi xronologiyası verilmi dir. (4)

Qaraba munaqi sinin d rin humanitar n tic l ri olub, saysız-hesabsız insan h yatını itirib, infrastruktur da ıdılıb, icmalar did rgin dü üb. Özü d daxili yerd yi m v munaqi nin yaratdı ı probleml r yad olmayan Özb kistan bu cür mübahis l rin sülh yolu il h llinin t cili ehtiyacını q bul edir. C nubi Qafqazda uzun müdd t davam ed n munaqi regional sabitliy mane olub v z r ç kmi xalqların sosial-iqtisadi inki afına mane olub.

N tic :

Özb kistanın Qaraba munaqi sind Az rbaycana sarsılmaz d st yini tarixi laq l r, geosiyasi maraqlar, beyn l xalq hüquqa hörm t v humanitar m s l l r h qiqi qay ı il laq l ndirm k olar. Az rbaycanla çiyin-çiyin olmaqla Özb kistan C nubi Qafqazda sülhün, sabitliyin v uzun müdd tdir davam ed n mübahis l rin h llinin t viqind f al rol oynama a çalı ır. Diplomatik f aliyy t, humanitar yardım v beyn l xalq normalara riay t etm k öhd liyi il Özb kistan Az rbaycanın mövqeyini d st kl m y v Da lıq Qaraba munaqi sinin dal tli v davamlı h lli istiqam tind i l m y q tiyy tl sadıq qalır.

d biyyat siyahısı:

1. <https://www.trt.net.tr/uzbek/turk-dunyosi/2020/09/29/1234567890-624-1499038>
2. <https://crazylike.ru/uz/nagorny-karabah-sut-i-istoriya-konflikta-karabahskii-konflikt.html>
3. <https://nuhcixan.az/news/siyaset/18109-ozbekistan-portali-ermenistan-azerbaycanin-iscal-olunmus-dagliq-qarabag-bolgesinde-tebii-servetleri-vehsicesine-talayir>
4. <https://www.gazeta.uz/oz/2020/09/28/qorabog/>
5. <https://moderator.az/gundem/376655/zbekistanda-veten-muharibesi-sehidlerinin-abide-kompleksinin-acilisi-olub/>
6. T. liyeva T M LI ÜMUMM LL L DER HEYD R L YEV T R FND N QOYULAN AZ RBAYCAN- ÖZB K STAN LAQ L R . //H. liyev v Türk dünyası adlı beynl xalq elmi konfransın materialları s. 75-79
7. <https://oxu.az/politics/431361>